

OPEN BRIEF

Aan de minister-president, de heer Rutte

Aan de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer, Prof. Bruijn en mevrouw Bergkamp

Aan de fractievoorzitters van de Tweede Kamer

Aan de voorzitters Tweede Kamercommissies Bestuur, Internationaal, Sociaal, Onderwijs en Leefomgeving

OMZIEN NAAR ELKAAR

Na het debat over de regeringsverklaring en het uitgesproken vertrouwen van een meerderheid in de Tweede Kamer, kan het kabinet aan de slag met de uitwerking van de plannen voor de komende regeringsperiode.

In de regeringsverklaring zei de minister-president dat Nederland aan de vooravond staat van fundamentele veranderingen en dat het kabinet inzet op een langetermijnbeleid over deze kabinetsperiode heen: 'Het kabinet wil een leefbaar land doorgeven en een schone planeet.'

De Kamer wil in de beleidsvorming nadrukkelijk een rol in spelen, getuige de aangenomen motie van de leden Segers en Hermans om de Kamer te betrekken bij de vormgeving en uitwerking van het Klimaat- en transitiefonds en het Stikstoffonds.

Dilemma's

Het is iedereen binnen en buiten Den Haag duidelijk dat er in deze dossiers sprake zal zijn van dilemma's en moeilijke keuzen en dat draagvlak in de samenleving meer dan ooit van belang zal zijn. Dat geldt ook voor andere onderwerpen, zoals migratie en vluchtelingen.

Burgerparticipatie is daarbij van grote betekenis. Het is niet voor niets dat de minister-president in zijn regeringsverklaring zei met 'alle groepen in de samenleving' te willen samenwerken.

Wij – Vrienden van Earth Charter, Worldconnectors en het Lab Toekomstige Generaties – nemen deze uitgestoken hand aan. Al vele jaren zetten ervaren deskundigen en jonge professionals in onze netwerken zich in om dilemma's op te lossen voor het leefbare land en de schone planeet die de huidige coalitie nastreeft.

Waarden

In het debat over de regeringsverklaring droegen diverse partijen op hoofdlijnen alvast diverse criteria aan waaraan toekomstige kabinetsvoorstellen dienen te voldoen. Over de waarden die aan deze criteria ten grondslag liggen werd echter weinig gesproken. Toch zijn die van groot belang voor de beleidsvorming en ook bij de communicatie met de samenleving.

Wij vragen het kabinet, het parlement en de beleidsvoorbereidende ambtenaren op de ministeries essentiële waarden – de basis voor nieuw vertrouwen en sociale verbondenheid in de samenleving –, in de komende kabinetsperiode expliciet te benoemen en uit te dragen. Zo kunnen onderbouwde keuzen worden gemaakt voor nieuw beleid en kan ook de open dialoog plaatsvinden in de samenleving over dilemma's en moeilijke beslissingen.

Essentiële waarden zijn al in het jaar 2015 door de Nederlandse regering onderschreven toen ons land samen met 192 andere landen zijn handtekening zette onder de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties, de SDGs (*Sustainable Development Goals*). Het verwezenlijken van deze 17 doeleinden is noodzakelijk voor een gezonde Aarde en een leefbare toekomst, voor onszelf en vooral voor onze kinderen en kleinkinderen, de generaties na ons.

In Duitsland zijn de SDGs als beleidskader toegevoegd aan het regeerakkoord van de nieuwe coalitie daar. Niet voor niets, want de 17 SDGs vormen in hun onderlinge samenhang een goed bruikbaar en inspirerend kompas om de sociale ongelijkheid, de biodiversiteitscrisis en de klimaatcrisis het hoofd te bieden, zowel in eigen land als wereldwijd.

De nieuwe regering in Nederland heeft dat niet gedaan. Althans tot nu toe. In het coalitieakkoord komen de SDGs alleen aan bod bij de paragraaf Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Een gedateerde misvatting, alsof wij het in Nederland al voor elkaar hebben. En alsof buitenlandse handel het enige instrument is van Nederland om buiten Nederland bij te dragen aan het tegengaan van de klimaatcrisis en de ongelijkheid.

'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'. Dat is de veelbelovende titel van het coalitieakkoord. Nu start de uitwerking. Nu komt het erop aan beleidsvoorstellen, wetsvoorstellen, begrotingsvoorstellen, voorgenomen subsidies en investeringen vooraf te toetsen aan de SDGs. De 17 SDGs bevatten 169 onderliggende subdoelen en 231 voortgangsindicatoren. Daarmee vormen zij een bruikbare meetlat. Het parlement kan die ook gebruiken.

Doeleinden

Het is van groot belang de SDGs en de effecten van beleid op toekomstige generaties op te nemen in het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving. Veel Nederlands geld gaat nu naar zaken die lijnrecht ingaan tegen de SDGs en ons land, en landen waarmee wij banden hebben, op grotere sociale en ecologische achterstand zetten.

Afgelopen zomer werd het door ruim 2100 organisaties ondertekende Manifest voor een Duurzaam Regeerakkoord in Den Haag aan politici aangeboden. De toenmalige minister van Buitenlandse Zaken, thans vicepremier en minister van Financiën, Sigrid Kaag nam het manifest persoonlijk in ontvangst. Desgevraagd sprak zij uit de SDGs als een goed kompas voor het nieuwe regeerakkoord te beschouwen en de SDGs ook voor Nederland zelf van groot belang te achten. Deze positie juichen wij van harte toe.

De huidige situatie inzake de verwezenlijking van de duurzame ontwikkelingsdoeleinden in de wereld is verontrustend. Sinds zij werden vastgesteld is de helft van de periode tot 2030,

het jaar waarin zij verwezenlijkt zouden moeten zijn, verstreken. Voor de meeste daarvan gold stilstand, voor sommige zelfs achteruitgang. In Nederland is de situatie niet veel beter. Wil ons land de belofte nakomen, dan zal juist in de komende regeringsperiode grote vooruitgang moeten worden geboekt. Zo niet, dan is na die kabinetsperiode eigenlijk geen tijd meer over om de doeleinden alsnog te verwezenlijken. Dat betekent onder meer dat bij afweging van beleid wordt gekeken of:

- de uitstoot van broeikasgassen versneld wordt verminderd.
- de energietransitie wordt gekoppeld aan een aanzienlijke energiebesparing
- de bedreiging van de volksgezondheid door zoönose wordt tegengegaan door een inkrimping van de intensieve veehouderij.
- de natuur, de biodiversiteit en de kwaliteit van het drinkwater effectief worden beschermd.
- het helpt mensenrechten te realiseren of (juist) bedreigt.
- het door het CBS ontworpen brede welvaartsbegrip wordt gehanteerd als maatstaf voor het beleid. De verhoging van de brede welvaart is belangrijker dan de economische groei.
- de ruimtelijke ordening van ons land mede wordt gebaseerd op de noodzaak de locatie en de vormgeving van de huisvesting en de economische activiteiten in de steden en op het platteland aan te passen aan de gevolgen van te verwachten klimaatverandering.
- de grote bedragen die het kabinet in de komende jaren voor deze en soortgelijke doeleinden wil bestemmen niet worden gebruikt als subsidies om economisch gedrag te voorkomen dat negatieve gevolgen heeft voor klimaat en biodiversiteit (dat kan beter via wet- en regelgeving), maar als investeringen in een sociale, economische en fysieke infrastructuur die bestand is tegen crises.
- ons land zich houdt aan de internationaal overeengekomen norm voor hulp aan andere landen die minder dan wij in staat zijn om al deze crises het hoofd te bieden.
- onze samenleving zich meer dan tot nu toe openstelt voor mensen die uit andere landen moeten vluchten voor oorlogen of omdat zij worden vervolgd of onderdrukt, dan wel geen menswaardig leven kunnen leiden in gebieden die bedreigd worden door klimaat-, biodiversiteits- en natuurrampen.

Over de wijze waarop een en ander tot beleid wordt gemaakt en over het mobiliseren van groepen in onze samenleving om duurzame ontwikkelingsdoeleinden te verwezenlijken zijn de leden die deel uitmaken van onze netwerken graag bereid in dialoog te treden met desbetreffende bewindspersonen en Kamerleden.

Veronique Swinkels, Voorzitter [Lab Toekomstige Generaties](#)

Jan Pronk, Voorzitter [Earth Charter Nederland](#)

Jan Bouke Wijbrandi, Voorzitter [Worldconnectors](#)

